

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่
องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา
POLITICAL PARTICIPATION OF THE PEOPLE IN THE DEVELOPMENT OF
THE LOCAL AREA, NONSOMBOON SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION, SOENG SANG DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA
PROVINCE

นันทิกา เรือนไทย¹, จิรายุ ทรัพย์สิน², และวันชัย สุขตาม³
Nuntika Ruaenthai¹, Jirayu Supsin² and Wanchai Suktam³
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์¹⁻³
Surindra Rajabhat University¹⁻³
E-mail: Nuntikapruew39@gmail.com¹

ได้รับบทความ: 12 ธันวาคม 2567; แก้ไขบทความ: 24 ธันวาคม 2567; ตอรับตีพิมพ์: 28 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้การศึกษาวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งการวิจัยเชิงปริมาณ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 362 ราย ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ใช้แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นทั้งปลายปิด และปลายเปิดมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเชิงปริมาณเท่ากับ 0.947 ทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที (t) ค่าเอฟ (F) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในกรณีที่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทำการวิเคราะห์ความแตกต่างด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 10 ราย โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมาโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$)

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ต้องให้ความสำคัญและความรู้ให้แก่ประชาชนและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ เพื่อที่จะช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนในท้องถิ่นและส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมทางการเมือง, การพัฒนาท้องถิ่น, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

This research aimed to 1) study the level of political participation of the people in the development of the local area of Non Sombun Subdistrict Administrative Organization, Soeng Sang District, Nakhon Ratchasima Province, 2) compare the political participation of the people in the development of the local area of Non Sombun Subdistrict Administrative Organization, Soeng Sang District, Nakhon Ratchasima Province, classified by personal factors, 3) propose a guideline to promote the political participation of the people in the development of the local area of Non Sombun Subdistrict Administrative Organization, Soeng Sang District, Nakhon Ratchasima Province by using a mixed research method between quantitative research and qualitative research. The quantitative research used 362 people aged 18 years and over using a multi-stage sampling method. A questionnaire was developed as a tool for collecting data. The questionnaire was both closed-ended and open-ended. The reliability of the quantitative questionnaire was 0.947. Hypotheses were tested by t-testing, F-test, and one-way analysis of variance. In cases where differences were found to be statistically significant at the 0.05 level, the differences were analyzed by the least significant difference method. The statistics used for data analysis were percentage, mean, and standard deviation (S.D.). As for the qualitative research By using in-depth interviews as a tool for collecting data, 10 people were interviewed using a specific selection method. The research results found that:

1. The public's political participation in local development in the area of Non Sombun Subdistrict Administrative Organization, Soeng Sang District, Nakhon Ratchasima Province, as a whole, had an average of a high level ($\bar{X} = 3.80$).

2. The results of the comparison of the level of political participation of the public in local development in the area of Non Sombun Subdistrict Administrative Organization, Soeng Sang District, Nakhon Ratchasima Province, classified by personal status, including gender, age, occupation, education level, and monthly income, found that people with different genders, ages, education levels, and monthly incomes had different levels of political participation in local development overall, with statistical significance at the 0.05 level.

3) Guidelines for promoting political participation of the public in local development in the area of Non Sombun Subdistrict Administrative Organization, Soeng Sang District, Nakhon Ratchasima Province Relevant agencies in the area must give importance and provide knowledge to the public and promote participation in various aspects in order to help strengthen local people and promote sustainable local development.

Keywords: Political Participation, Local Development, Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยได้มากขึ้น ตามที่รัฐบาลกลางได้กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยได้ถูกบรรจุไว้ในมาตรา 247 ถึง 254 ในหมวด 14 ของรัฐธรรมนูญฉบับปีพุทธศักราช 2560 ซึ่งนับว่าเป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่นที่เอื้อต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ และการเรียนรู้ การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อร่วมกันคิด ร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยขึ้นกับการพัฒนาชุมชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างน้อยจะต้องมี 4 มิติ มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันโดยการมีการเมืองเป็นฝ่ายบริหารจัดการประเทศตั้งแต่ ชุมชนท้องถิ่น ถึงระดับชาติ การเมืองเป็นเรื่องอำนาจจัดสรรผลประโยชน์ในสังคมเป็นตัวกำหนดกิจกรรมของสังคมนั้น ๆ ในทุกแห่งทุกมุม โดยอำนาจจัดสรรผลประโยชน์ในสังคมนั้น ๆ จะต้องเป็นธรรมและยั่งยืน การเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตยได้เลือกรูปแบบการควบอำนาจ โดยทั่วไปเรียกว่าระบบ รัฐสภา เป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาจากประเทศ อังกฤษ โดยที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม และเป็นสัตว์การเมือง "ไม่ว่าคุณจะทำอะไรก็เกี่ยวข้องกับการเมืองหรือไม่ แต่การเมืองจะเกี่ยวข้องกับชีวิตคุณแน่นอน" นั่นก็คือการเมืองจะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชีวิต และการดำรงชีวิตทุกด้านทุกมิติเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมการเมืองจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในภาพรวม (สถาบันพระปกเกล้า, 2560: 74-75)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นรูปแบบหนึ่งตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็น "การปกครองของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชน" โดยรัฐมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในสังคมไทยเข้ามามีบทบาทในการ "ร่วมรับรู้ร่วมคิด ร่วมสร้างและร่วมตัดสินใจ" ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 16 ว่าด้วยเรื่องการปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 (1) ได้บัญญัติเรื่องการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง โดยให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระ ปราศจากการครอบงำ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561: 12-13)

องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2539 โดยที่ทำการ อบต.เดิม ได้ตั้งอยู่ภายในโรงเรียนโนนสมบูรณ์วิทยา เป็นที่ทำการชั่วคราว ต่อมาโรงเรียนโนนสมบูรณ์ได้แบ่งเขตพื้นที่ของโรงเรียนโนนสมบูรณ์วิทยา เป็นที่ทำการชั่วคราว ต่อมาโรงเรียนโนนสมบูรณ์ได้แบ่งเขตพื้นที่ของโรงเรียนให้ก่อสร้างอาคารที่ทำการ อบต.ในปัจจุบัน (วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, 2567: 40) ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับต่ำ เนื่องจากการรับทราบข่าวสารที่ล่าช้า ความเพิกเฉยในสิทธิและหน้าที่ของประชาชน ขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นในเรื่องต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนในพื้นที่ที่มีการตื่นตัวทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ และปัญหาความต้องการของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ ปัญหาด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านคุณภาพชีวิต ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ซึ่งอาจทำให้การพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ไม่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

จากปัญหาดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ทราบถึงระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น และเปรียบเทียบในปัจจัยพื้นฐานต่างๆที่ส่งผลไปยังการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อีกทั้งยังเสนอแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา

2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา” เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งและมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 3,807 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งและมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 3,807 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) และการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างมากน้อยตามสัดส่วนของคณะ ซึ่งใช้ระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95% ที่นัยสำคัญ 0.05 ดังนั้น จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 362 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Qualitative Research) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

1.แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมาแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ มีลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลความคิดเห็นต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณ ค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย

มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) แบบสอบถามข้อมูลความคิดเห็นต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด ในการเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา มีลักษณะการตอบแบบสอบถามในการให้ข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนการสร้างและตรวจหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้สร้างและตรวจหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาตามหลักการเปรียบและวัตถุประสงค์ของการวิจัยหลัก เพื่อเป็นกรอบประเด็นคำถาม

2. นำผลของการศึกษามาสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนด โดยพิจารณาเนื้อหาให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด ความมุ่งหมาย และสมมุติฐานในการวิจัยเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา

3. จัดทำร่างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนดโดยพิจารณาถึงเนื้อหา รายละเอียดให้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับตัวแปรที่ต้องการศึกษา

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้องการใช้ภาษาและครอบคลุมเนื้อหาของงานวิจัย เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำ

5. นำเครื่องมือที่แก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อให้พิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และนำผลการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยวิธีการ IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาระดับค่าดัชนีความสอดคล้อง

ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ที่ได้จากการคำนวณจากสูตรที่จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0.00 ถึง 1.00 มีรายละเอียดของเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป คัดเลือกข้อสอบข้อนั้นไว้ใช้ได้ แต่ถ้าได้ค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุง หรือตัดทิ้ง

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความชัดเจน

7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย จำนวน 30 ชุด

8. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) โดยการใช้สูตรของครอนบาคซึ่งจะต้องมีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.700 และจากการคำนวณผลของแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย จำนวน 30 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.947

9. นำผลการทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ และนำเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยาลัยนพนธ์ตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้าย ก่อนจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับจริง เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยต่อไป

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้

1. จัดทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะ เพื่อขออนุญาตและ ขอความอนุเคราะห์ในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
2. เตรียมความพร้อมของแบบสอบถาม ให้มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลไปเสนอขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลต่อ พร้อมชี้แจงรายละเอียดของการดำเนินการศึกษาวิจัย และการดำเนินการเพื่อใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้ครบตามจำนวนที่ต้องการ
3. นำแบบสอบถามไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัย ลงไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับคืนทั้งหมดแล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ถ้ายังไม่สมบูรณ์คัดแบบสอบถามฉบับนั้นออกแล้วดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลใหม่จนครบจากนั้นจึงได้เริ่มทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีการวิจัยที่เลือก ใช้ในครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย นำผลของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถามบันทึกเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติที่เลือกใช้เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. นำผลของข้อมูลบันทึกเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติที่เลือกใช้เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อหาค่าทางสถิติ
3. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะตารางแสดงผลการวิเคราะห์พร้อมการแปลความหมาย โดยวิธีการพรรณนาตามค่าสถิติของแต่ละตารางข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
2. หลังจากได้แสดงความคิดเห็นต่างๆ เกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน การพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยนำไปเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือในการสัมภาษณ์ ในประเด็นบริบททางสังคมสถานการณ์ปัจจุบันสำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ

ประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา

3.ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาบูรณาการ เพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระตามขอบเขตของการวิจัย

4.ตรวจหาคุณภาพเครื่องมือ โดยนำเครื่องมือที่แก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อให้พิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้

5.ผู้ให้ข้อมูลในขั้นตอนที่ 2 ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างจากการดำเนินการ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวผู้วิจัยโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างซึ่งประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงปริมาณโดยเป็นประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำในอันดับท้ายและเป็นประเด็นที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาแนวทาง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล โนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลดังกล่าวมากำหนดเป็นประเด็นคำถามจากนั้นได้นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับแก้ไขก่อนที่จะนำไปเก็บข้อมูลจริง

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจะใช้เวลานานน้อยแตกต่างกันขึ้นอยู่กับเวลาที่เข้าทำการสัมภาษณ์ว่าผู้ให้ข้อมูลมีความสะดวกในการให้ข้อมูลมากน้อยเพียงใด

8. ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบและยืนยันข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เนื่องจากความน่าเชื่อถือของการวิจัยเชิงคุณภาพ ขึ้นอยู่กับตัวผู้วิจัยและข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการสามเส้า คือ บุคคล สถานที่ และเวลาแตกต่างกัน โดยการควบคุมคุณภาพของการบันทึกข้อมูล โดยการจดบันทึกอย่างละเอียดและทันทีที่มีการสัมภาษณ์

9. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อจัดหมวดหมู่ของเนื้อหา (Category) จากนั้นนำมาสังเคราะห์เป็นประเด็นร่วมหรือประเด็นหลัก (Theme) และอธิบายเนื้อหา (Text) จากนั้นจึงนำผลการศึกษาที่ได้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ภายหลังที่มีการอภิปรายผล และเพิ่มเติมข้อมูลให้สมบูรณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา มีจุดมุ่งหมายเพื่อเก็บข้อมูลสำหรับนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามจากประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 362 คน สถิติที่ใช้ในการ

วศรศรห้ช้องล ได้แก คาร้อยละ คาคเลศย และคาคเปยงเบนมาตรฐาน และเกบ้ช้องลด้วยการลงพ้ันที่ ส้มภาษณ้กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ช้องลหลัก จ้านวน 10 คน ใช้วธีการเลือกผู้ให้ช้องลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ช้ั้งประเด้นที่ที่ใช้ส้มภาษณ้ได้จากรการทบทวนวรรณกรรรมที่เกยวช้้อง และ ช้องลช้ิงปรมาณที่ได้จากรการตอบแบบสอบถามประเด้นที่สอตกล้องกับสมมตฐาน ช้ั้งน้าสนจ้างจะ เป้นประโยชน์ต่อแนวทางการสงเสริมการมีส่วร่วมทางการเม้องของประชชนในการพัฒนาท้องถ้น เขตพ้ันที่ท้องครการบรหารส่วนต้าบลโนนสมบुरूณ อำเภอเล้งสาง จ้งหวัดนศรราชส้มา แล่น้าช้องล ด้งกล้าวมาสรูปเป้นความเรยงเพื่อเป้นแนวทางการสงเสริมการมีส่วร่วมทางการเม้องของประชชน ในการพัฒนาท้องถ้นเขตพ้ันที่ท้องครการบรหารส่วนต้าบลโนนสมบुरूณ อำเภอเล้งสาง จ้งหวัด นศรราชส้มา แล่น้าช้องลที่ได้ทำการบ้นทกและวศรศรห้ผลการศึกษา น้าเสนอตามวตุประสงค์ การวจย มีรายละเอยดด้งนี้

1.ผลการวศรศรห้ระดับการมีส่วร่วมทางการเม้องของประชชนในการพัฒนาท้องถ้น เขตพ้ันที่ท้องครการบรหารส่วนต้าบลโนนสมบुरूณ อำเภอเล้งสาง จ้งหวัดนศรราชส้มา ประชชนมีส่ว ร่วมทางการเม้องของประชชนในการพัฒนาท้องถ้นเขตพ้ันที่ท้องครการบรหารส่วนต้าบลโนนสมบुरूณ อำเภอเล้งสาง จ้งหวัดนศรราชส้มา พบว่าโดยภาพรวม มีคาคเลศยอยู่ในระดับมากคาคเลศยเท่ากบ 3.80 เม้อพิจารณาเป้นรายด้าน พบว่า ระดับการมีส่วร่วมทางการเม้องของประชชนในการพัฒนาท้องถ้น ท้้ง 5 ด้าน จะเห็นได้ว่าด้านการไปใช้สทธิเลือกด้งเป้นด้านที่มีระดับสูงที่สุด มีคาคเลศยอยู่ในระดับมาก ที่สุด คาคเลศยเท่ากบ 4.50 รองลงมา ค้อ ด้านการเข้าร่วมกจกรรรมทางการเม้อง มีคาคเลศยอยู่ในระดับ มาก คาคเลศยเท่ากบ 4.10 ด้านการแสดงความคตเห็น มีคาคเลศยระดับมาก คาคเลศยเท่ากบ 3.86 ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเม้อง คาคเลศยอยู่ในระดับมาก คาคเลศยเท่ากบ 3.86 และสุดท้ยค้อด้าน การตตตามตรวจสอบการทำงาน มีคาคเลศยอยู่ในระดับปานกลาง คาคเลศยเท่ากบ 2.66

2.ผลการศึกษาเปรยบเทยบการมีส่วร่วมทางการเม้องของประชชนในการพัฒนา ท้องถ้น เขตพ้ันที่ท้องครการบรหารส่วนต้าบลโนนสมบुरूณ อำเภอเล้งสาง จ้งหวัดนศรราชส้มา จ้าแนก ตาม ปัจจยส่วนบุคคล พบว่าการเปรยบเทยบระดับการมีส่วร่วมทางการเม้องของประชชนในการ พัฒนาท้องถ้นเขตพ้ันที่ท้องครการบรหารส่วนต้าบลโนนสมบुरूณ อำเภอเล้งสาง จ้งหวัดนศรราชส้มา จ้าแนกตามปัจจยส่วนบุคคลผลวจยพบว่า 1.) ประชชนในเขตอครการบรหารส่วนต้าบลโนนสมบुरूณ ที่มีเพศต่างก้น มีส่วร่วมทางการเม้องในการพัฒนาท้องถ้น โดยภาพรวมแตกต่าก้น อย่างมี นัยส้าคญทางสทธิตที่ระดับ 0.05 จยยอมรับสมมตฐานที่ด้งไว้ 2.) ประชชนในเขตอครการบรหารส่วน ต้าบลโนนสมบुरूณ ที่มีอายุต่างก้น มีส่วร่วมทางการเม้องในการพัฒนาท้องถ้น โดยภาพรวมแตกต่า ก้น อย่างมีนัยส้าคญทางสทธิตที่ระดับ 0.05 จยยอมรับสมมตฐานที่ด้งไว้ 3.) ประชชนในเขตอครการ บรหารส่วนต้าบลโนนสมบुरूณ ที่มีอาชีพต่างก้น มีส่วร่วมทางการเม้องในการพัฒนาท้องถ้น โดย ภาพรวมไม่แตกต่าก้น จยปฏิเสธสมมตฐานที่ด้งไว้ 4.) ประชชนในเขตอครการบรหารส่วนต้าบลโนน สมบुरूณ ที่มีระดับการศึกษาต่างก้น มีส่วร่วมทางการเม้องในการพัฒนาท้องถ้น โดยภาพรวม แตกต่าก้น อย่างมีนัยส้าคญทางสทธิตที่ระดับ 0.05 จยยอมรับสมมตฐานที่ด้งไว้ 5.) ประชชนในเขต อครการบรหารส่วนต้าบลโนนสมบुरूณที่มี รายได้ต่อเด่อนต่างก้น มีส่วร่วมทางการเม้องในการพัฒนา ท้องถ้น โดยภาพรวมแตกต่าก้น อย่างมีนัยส้าคญทางสทธิตที่ระดับ 0.05 จยยอมรับสมมตฐานที่ด้งไว้

3 ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1.) ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง โดยการอนุญาตให้ประชาชนในพื้นที่สามารถสังเกตการเลือกตั้งได้ ควรมีการนำเสนอกฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งให้ประชาชนได้รับทราบ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตการเลือกตั้งที่อาจส่งผลกระทบต่อผลการเลือกตั้งหรือการกระทำที่ผิดกฎหมาย 2.) ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับประโยชน์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดกิจกรรมทางการเมืองในระดับชุมชนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย เช่น การเข้าร่วมการรับฟังนโยบายจากพรรคการเมือง 3.) ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้แสดงความคิดเห็นหรือเข้าร่วมแลกเปลี่ยนความเห็นทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทาง สังคมออนไลน์ การพูดคุยระหว่างบุคคล หรือการพูดในที่สาธารณะ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะต้องส่งเสริมกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความคิดเห็นให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบถึงการแสดงความคิดเห็นภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 4.) ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง หน่วยงานต่าง ๆ หรือองค์กรอิสระส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางการเมืองให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบถึงข่าวสารทางการเมืองที่ถูกต้องและมีการตรวจสอบให้ประชาชนเสพข่าวสารอย่างรอบด้าน 5.) ด้านการตรวจสอบการทำงาน การส่งเสริมการตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานในพื้นที่และการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานนั้น เพื่อให้ประชาชนเข้าใจสิทธิและบทบาทของตนในการตรวจสอบ เช่น การอธิบายกระบวนการตรวจสอบและการร้องเรียน นอกจากนี้ หน่วยงานในพื้นที่ควรเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน เช่น รายงานประจำปี ข้อมูลงบประมาณ และผลการดำเนินงาน การดำเนินการตามแนวทางเหล่านี้ จะส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความโปร่งใสในกระบวนการบริหารงาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัย ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา ตามศักยภาพการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ทั้ง 5 ด้าน ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1.ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล โนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มีระดับมากที่สุดและระดับมากสลับกัน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ น.อ.อัศวินต์ วรรณะศิลป์ (2558 : 54-59) ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วม

ทางการเมืองของประชาชนในเขตตอนเมืองกรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับมากที่สุด คือ ด้านในภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีส่วนร่วมมาก การไปใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือด้านการลงสมัครรับเลือกตั้ง อยู่ในระดับน้อย

2. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอสว่างจังหวัดนครราชสีมา ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภา ยอดศิริย (2564: 26-29) ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐสุวัชร เสงี่ยม (2560: 48-50) ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองไม้แดง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก

4. ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสำราญ นนทพุทธิ (ทะสุนย์), (2558: 99) ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5. ด้านการตรวจสอบการทำงาน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา ด้านการตรวจสอบการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนภัส เล็กเจริญ (2562: บทคัดย่อ) ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี การมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โอภาส จิตระยงค์ (2565: 51

) ผลการศึกษา พบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระธาตุ อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระธาตุ อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ที่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระชัชชัย สมนต์ปาสาทิโก (มงคลเมือง) (2563 : บทคัดย่อ) ผลการศึกษา พบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิพบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ประชาชนที่มีอายุ การศึกษา และรายได้ต่อเนื่องต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐสุวัชร เส็งกิ่ง (2560: 53) ผลการศึกษา พบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองไม้แดง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองไม้แดงที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ น.อ.อัศวินต์ วรรณะศิลป์ (2558: 61) ผลการศึกษา พบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองพบว่า ประชาชนในเขตตอนเมืองกรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพ สมรส และอาชีพ ต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ ที่มีรายได้ต่อเนื่องต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พันเอกจักรพล บุญปรีตยุษ (2564: บทคัดย่อ) ผลการศึกษา พบว่า ผลการศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเนื่อง มีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

สรุผลกรวิจัย

การศีกษาวิจัยแบบผสมผสานระหว่งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งการวิจัยเชิงปริมาณ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งและมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเลิงสาง จ้งหวัดนครราชสีมา จำนวน 362 ราย ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ใช้แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นทั้งปลายปิด และปลายเปิดมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเชิงปริมาณเท่ากับ 0.947 ทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที (t) ค่าเอฟ (F) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในกรณีทีพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทำการวิเคราะห์ความแตกต่างด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 5 ราย โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเลิงสาง จ้งหวัดนครราชสีมาโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ทั้ง 5 ด้าน จะเห็นได้ว่าด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นด้านที่มีระดับสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการแสดงความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสุดท้ายคือด้านการติดตามตรวจสอบการทำงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเลิงสาง จ้งหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเลิงสาง จ้งหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ โดยสังเคราะห์จากข้อค้นพบจากการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กระทั่งเป็นองค์ความรู้สำหรับใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเลิงสางจ้งหวัดนครราชสีมา ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ ดังนี้ 1.) ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการให้ข้อมูลและความรู้ที่เกี่ยวกับกระบวนการเลือกตั้ง เช่น วิธีการลงทะเบียน การเลือกตั้ง 2.) ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดกิจกรรมทางการเมืองใน

ระดับชุมชนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ อย่างหลากหลาย เช่น การเข้าร่วมการรับฟังนโยบายจากพรรคการเมือง รวมไปถึงการส่งเสริมกิจกรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ให้ดำเนินกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามกฎหมาย 3.) ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดกิจกรรมเวทีเสวนาในชุมชนหรือโรงเรียนถือเป็นช่องทางที่ดีในการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองและการพัฒนาท้องถิ่น โดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือผู้นำชุมชนมาเป็นวิทยากร สามารถช่วยให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเข้าใจประเด็นต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น 4.) ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ควรส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับข่าวสารทางการเมืองอย่างเป็นปัจจุบัน อาจจะเป็นการรับรู้ผ่านทางออนไลน์ หนังสือ หรือหอกระจายข่าว เพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารอย่างถูกต้องและปลอดภัย เพราะห้ข้อมูลข่าวสาร 5.) ด้านการตรวจสอบการทำงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการหรือกลุ่มประชาชนที่มีบทบาทในการตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีการเลือกตั้งจากประชาชนในชุมชน โดยกำหนดบทบาทและหน้าที่ให้ชัดเจน ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสำรวจความต้องการหรือการถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่เพื่อช่วยในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องต่อไปไม่ว่าจะเป็นการประชุม หรือการสอบถามจากประชาชนในการกำหนดนโยบายที่ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองให้ได้มากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะในประเด็นที่สำคัญเพื่อมุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา อีกทั้งยังเป็นแนวทางแก่ชุมชนในการนำไปปรับปรุงและแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

1) ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หน่วยงานราชการในพื้นที่ควรมีการรณรงค์การเลือกตั้งและมีการประชาสัมพันธ์ในช่องทางต่าง ๆ ให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบเกี่ยวกับการเลือกตั้งกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง และส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามหน้าที่ของประชาชนชาวไทย

2) ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง หน่วยงานราชการในพื้นที่ควรมีการส่งเสริมกิจกรรมทางการเมืองที่เป็นกลางและเป็นกิจกรรมที่ประชาชนได้รับความรู้และสามารถเข้าถึงกิจกรรมต่าง ๆ

3) ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง หน่วยงานราชการในพื้นที่ควรส่งเสริมและให้ความสำคัญกับการแสดงความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ในทุกช่วงอายุ ไม่ว่าจะเป็น เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ ให้มีเวทีการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างโปร่งใสและมีความเป็นกลาง เพื่อให้

ประชาชนได้ร่วมพัฒนาพื้นที่ของตนเองในด้าน ๆ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนเคารพสิทธิหน้าที่
ความคิดเห็นของผู้อื่น

4) ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ควรมีการส่งเสริมการศึกษาเรื่องการใช้อินเทอร์เน็ต
ประชาชน โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นและเด็ก เพื่อให้มีทักษะในการประเมินและวิเคราะห์ข่าวสารที่
ได้รับ รวมถึงการรู้จักแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ และเพิ่มช่องทางการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองให้หลาย
หลายช่องทาง เช่น เว็บไซต์ หอกระจายข่าว กระดานข่าว แผ่นพับ เป็นต้น และมีการสร้างความ
ร่วมมือระหว่างภาคประชาชนและหน่วยงานราชการในพื้นที่ในการส่งเสริมการรับรู้ข่าวสารทาง
การเมืองในระดับท้องถิ่น

5) ด้านการตรวจสอบการทำงาน หน่วยงานราชการในพื้นที่ควรมีการประชาสัมพันธ์การ
ดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับรู้มากขึ้น และเผยแพร่ข้อมูลการ
จัดซื้อจัดจ้าง การประกวดราคาให้ประชาชนรับทราบผ่านทางช่องทางต่าง ๆ เช่น หนังสือ เว็บไซต์
 เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เขต
พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอสว่าง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีระดับการมีส่วน
ร่วมทางการเมืองน้อยหรือน้อยมากและทำการศึกษาเจาะจงไปในประเด็นนั้นๆ

3.2 การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเป็นการ
แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยในแต่ละครั้งจึงควรเปิดโอกาสให้กลุ่ม
ตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย และเปิดกว้างทางความคิด โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มหรือ
การอภิปรายในประเด็นที่ต้องการศึกษาเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่กว้างขวางมากกว่าการศึกษาและเก็บ
รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามแต่เพียงอย่างเดียว

เอกสารอ้างอิง

สถาบันพระปกเกล้า. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.

กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย.

กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ปรัชญา บุตรสะอาด พร้อมคณะ. (2566). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตาม

รัฐธรรมนูญ. วารสารปราชญ์ประชาคม. 1(2), 71-88.

พันเอก จักรพล บุญยประดิษฐ์. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขต

เลือกตั้งที่ 9 หลักลี-จตุจักร. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต:

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

โสภา ยอดศิริย์. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต:

มหาวิทยาลัยสยาม.

- ศุภกร เดชนันท์รัตน์. (2566). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพระอินทราชา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยนอร์ท-กรุงเทพ.
- วันทีนิ ภูธรรมะ. (2563). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สมิตานันท์ ดาบแก้ว. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
- สิริมา วัชรสุขโพธิ์. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยสยาม.
- นภัส เล็กเจริญ. (2562). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองปรืออำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐสุวัชร เสงี่ยม. (2560). การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองไม้แดง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โอภาส จิตระยนต์. (2565). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระธาตุ อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- น.อ.อัศวินต์ วรรณะศิลป์. (2558). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมืองกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระมหาสำราญ นนทพุทธิ (ทะสุนย์). (2558). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระชัชชัย สมนต์ปาสาทิโก (มงคลเมือง). (2563). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น. (2567). รายงานผลการสำรวจและประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ
- ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567: วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.